

آیا کشتی‌بان لاریجانی را سیاست دیگری آمده است؟

پیام استیضاح ریعی

دوبار دیگر آن‌هم به فاصله چند ماه، استیضاح ریعی در دستور کار مجلسی‌ها قرار گرفت. هفته آخر سال گذشته نمایندگان مجلس دهم بررسی سه استیضاح را در دستور کار خود قرار داده بودند و جلسه روز سه‌شنبه ۲۲ اسفند ۹۶ به استیضاح عباد دولت تدبیر و امید اختصاص داشت؛ استیضاحی که علاوه بر وزیر کار، وزیر راه و وزیر کشاورزی را هم به مجلس کشانده بود. در آن جلسه استیضاح که جدی‌ترین استیضاح مجلسی‌ها محسوب می‌شد، اسحاق جهانگیری علاوه بر معاون پارلمانی رئیس‌جمهور، مرتضی بانک و امیر حاتمی وزیر دفاع، علی ریعی را همراهی کردند. درنهایت ریعی با اختلاف رای ۱۲۶ موافق در مقابل ۱۲۴ رای مخالف و دو رای ممتنع، ناپلئونی از پیج بهارستان گذشت و همچنان وزیر ماند.

پس از کش و قوس‌های فراوان بالاخره استیضاح وزیر کار با رای مثبت نمایندگان مواجه شد و جلسه روز چهارشنبه گذشته مجلس تیتیر مشترک «وزیر کار بیکار شد» را به رسانه‌ها مخابره کرد. علی ریعی که از ۲۴ مرداد ۹۲، با وجود ۱۰۰ رای مخالف در مقابل ۱۶۳ رای موافق توانسته بود رای اعتماد نمایندگان مجلس نهم را به خود جلب کند، طی پنج سال گذشته عملکردش به گونه‌ای بود که همواره پای ثابت سوال نمایندگان شد و درنهایت ۱۷ مرداد ۹۶، مهر پایان وزارتش رقم خورد. اگرچه برای منصرف کردن نمایندگان، بازار لابی‌ها و وعده وعیدها بسیار داغ شده بود. ریعی که از مجلس نهم کارت زرد دریافت کرده بود، دو بار استیضاحش در مجلس کلید خورد، اما با انصراف نمایندگان بی‌نتیجه ماند. با آغاز به کار دولت دوازدهم،

پشت خالی ریعی و عزم بهارستان

محسوب می‌شدند-به نمایندگی از دولت ریعی را در مجلس همراهی می‌کردند. بعد از تنفس مجلس، جهانگیری و سلطانی فر، وزیر ورزش و جوانان، نیز به جمع‌شان پیوستند. اگرچه مقصودی، نماینده سبزوآر به صراحت از پشت تریبون مجلس اعلام کرد چند روز پیش از امیری، معاون پارلمانی رئیس‌جمهور پرسیده که بین آقای بین ریعی و کرباسیان چه کنند؟ و امیری دفاع از کرباسیان را توصیه کرده و گفته «ریعی را خودتان می‌دانید!» از این رو ریعی اگرچه با حمایت ویژه اصلاح‌طلبان روی کار آمده بود تا آنجا که برخی وی را سفارش شده ویژه رئیس دولت اصلاحات می‌خواندند، ولی این بار سروسزادی عملکردش چنان بالا گرفته بود که دولت نیز برای حفظش تلاشی نداشت. اگرچه نمایندگان از شام و ناهارهای دیپلماتیک و وعده‌های سنگین برای انصراف از استیضاح خبر دادند.

جلسه استیضاح روز چهارشنبه ۱۷ مرداد اما رنگ و بوی دیگری داشت. این بار گویی عزم بهارستان برای پس گرفتن رای اعتمادش از وزیر پنج‌ساله کار جزم بود. برخی نمایندگان از شبهه‌دار بودن قرار گرفتن استیضاح در دستور کار مجلس پیش از بررسی در کمیسیون اجتماعی سخن می‌گفتند، تا آنجا که استیضاح کنندگان ریعی حاضر به صحبت نشدند، اما لاریجانی رئیس مجلس به صراحت اعلام کرد استیضاح کنندگان با باید همه انصراف دهند با استیضاح برگزار شود. البته برای رسیدن به نظر واحد در این خصوص حدود ۳۰ دقیقه تنفس اعلام شد و جلسه درون خانوادگی مجلسی‌ها غیرعلنی شد. در جلسه استیضاح روز چهارشنبه تنها آذری جهرمی، وزیر ارتباط و جمشید انصاری، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان امور اداری و استخدامی کشور - که در انتخابات ۸۸ با ریعی عضو ستاد موسوی

لابی علیه رند لابیگری

استیضاح ریعی با حاشیه و افشاگری زیادی همراه بود؛ افشاگری‌هایی که از فساد گسترده در این وزارتخانه عریض و طویل حکایت داشت. رستمیان، عضو کمیسیون اجتماعی، در این باره گفت که رئیس سازمان بهزیستی از مبلغ ۵۰۰ میلیون تومانی برای معلولان، ۲۰ میلیون را به خیریه پرداخت کرده و ۴۸۰ میلیون پول خرید ویلچر برای معلولان را به خرید ماشین‌های شاسی بلند اختصاص داده و در جای دیگری هم ۹۰۰ میلیون تومان برای یک همایش و میهمانی شاهانه صرف کرده است.

مقصودی، نماینده سبزوآر هم ریعی را رند لابیگری خواند و تصریح کرد که بانک توسعه تعاون ۱/۵ میلیارد دلار از ذخیره و آینده این مملکت پول برداشت کرده است! خجسته، نماینده مردم همدان هم از واردات ۱۰ هزار گوشی سخن گفت و از ریعی خواهد داشت.

طرح تحول همچنان قربانی می‌گیرد

عرصه سیاست داخلی صیانت نشود، از این رو تا پایان دولت قبل و به رغم مشکلات جدی در زمینه تأمین مالی، این طرح پابرجا بود و آن دفاع می‌شد. اجرای طرح تحول اما یک مشکل بسیار اساسی داشت و آن چیزی نبود جز هزینه بسیار قابل توجه آن؛ هزینه‌ای که تا سال ۹۶ یعنی پایان دولت بدهی بزرگی معادل ۲۰ هزار میلیارد تومان روی دست کشور گذاشت و از همین رو منتقدان گسترده‌ای در دولت و مجلس داشت. از منتقدان اصلی این طرح علی ریعی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی بود؛ کسی که مدام انتقاد می‌کرد و می‌گفت ۷۵ درصد از بودجه طرح تحول سلامت برعهده وزارتخانه اوست و تنها ۲۵ درصد از بار مالی مورد نیاز را وزارت بهداشت تأمین می‌کند. همین درگیری هم البته باعث شد اما و اگرهای فراوانی بر سر همراهی او با دولت یازدهم باشد.

در دولت یازدهم هرگاه روحانی می‌خواست از پروژه‌های مهم دولت سخن بگوید، بلافاصله بعد از برجام، به سراغ وزارت بهداشت و طرح تحول سلامت می‌رفت و این طرح را به عنوان مهم‌ترین طرح داخلی دولت نام می‌برد؛ طرحی که ایده اصلی آن در دولت یازدهم از جانب حسن قاضی‌زاده هاشمی مطرح شده بود. در این ایام دولتی‌ها می‌دانستند که برجام و طرح تحول پروژه‌های حیثیتی برای دولت هستند و از آنجایی که ایده ویژه دیگری برای اداره کشور و نشان دادن قدرت اجرایی دولت وجود ندارد، باید به هر نحو ممکن که شده، از برجام در عرصه سیاست خارجی و از طرح تحول در

سریال درگیری‌های اعتدال - اصلاحات

روحانی اطلاعاتی نداشت و طبیعتاً در ماموریت مهم خود یعنی ستاد اقتصاد مقاومتی و هماهنگی تیم اقتصادی هم بی‌اثر شد. این شکاف میانه دولت ادامه یافت و به تدریج آنقدر عمیق شد که رسانه‌ها هم وارد ماجرا شدند و از خروج جهانگیری و برخی دیگر از افراد نزدیک به او از هیات دولت خبر دادند. در جریان استیضاح ریعی هم یکی از گزاره‌های موجود همین بود؛ اینکه برخی نمایندگان گفتند معاون پارلمانی دولت مانند استیضاح‌های سه‌گانه اسفندماه گذشته، پالس‌های خنثی از سوی دولت فرستاده و باعث شده این جمع‌بندی میان نمایندگان حاصل شود که دولت قرار نیست برسر ماندن ریعی هزینه بالایی بپردازد.

لاریجانی باز هم از روحانی دورتر شد؟

قبلاً گفته بودیم که همراهی ویژه علی لاریجانی با حسن روحانی که یک بار در ماجرای تصویب برجام و بار دیگر در بسته شدن لیست امید تهران رخ داده بود، رو به پایان است و نشانه‌هایی را هم برای این افول نام برده بودیم. ماجرای قرائت گزارش دیوان محاسبات از عملکرد اقتصادی دولت در سال ۹۵ اولین و مهم‌ترین نمونه و ماجرای دوم رد کلیات بودجه سال ۹۷ برای اولین بار در تاریخ مجلس بود؛ اتفاقی که در بحبوحه اعتراضات زمستان گذشته واقع شد و لاریجانی این پیام را به مردم صادر کرد که نمی‌خواهد مانند قبل با روحانی باشد. سوسمین نشانه مهم همین چند روز پیش در مجلس رخ داد و بالاخره هیات‌رئیس‌ه پس از مدت‌ها تعلل، ترجیح داد در میانه اعتراضات مردمی سوال نمایندگان از رئیس‌جمهور را اعلام وصول کند. این روند حالا به نظر می‌رسد با استیضاح علی ریعی کامل تر هم شده باشد. درگیری نمایندگان بر سر قانونی بودن روال طی شده برای آمدن وزیر کار به مجلس آنقدر جدی شد که علی لاریجانی برای بررسی و تصمیم‌گیری نهایی، تنفس اعلام کرد و زمانی که جلسه صحن مجدد آغاز شد اعلام کرد که روند استیضاح قانونی است. از این لحاظ این اقدام علی لاریجانی مهم بود که قبلاً و در ماجرای برجام او نشان داده بود که اگر بخواهد اقدامی را در مجلس صورت دهد، با حداقلی‌ترین پیش‌شرط‌های قانونی قادر است کار خود را جلو ببرد و این بار نیز به نظر می‌رسید لاریجانی در این بین مخیر است.

پاسخی به پاسخ روحانی

یک مثال معروف وجود دارد که می‌گوید: «با هر دستی بدهی با همان دست پس می‌گیری»، اگر این ضرب‌المثل را در نظر بگیریم و به وقایع این روزهای مجلس و دولت بپردازیم، مشخص می‌شود که قوای مجریه و مقننه در حال پاسخ دادن به یکدیگر هستند. در جریان گسترش مشکلات اقتصادی، مجلس بالاخره طرح سوال از رئیس‌جمهور را اعلام وصول کرد و طبق قانون یک ماه به حسن روحانی فرصت داد تا برای پاسخ به سوالات اقتصادی نمایندگان، راهی بهارستان شود. پس از این اتفاق و با وجود اینکه افکار عمومی منتظر بازخواست دولت در خصوص وقایع بازار ارز و سکه و مسکن و خودرو و... بودند، بار دیگر تلاش نزدیکان دولت از جمله حسینعلی امیری، معاون پارلمانی برای پیدا کردن راهی به منظور توقف فرآیند سوال از رئیس‌جمهور آغاز شد و حتی معاون پارلمانی برخی وزارتخانه‌ها هم راهی مجلس شدند تا بتوانند امضاهای طرح یادشده را پس بگیرند. پس از کش و قوس‌های فراوان نهایتاً اما با مقاومت نمایندگان حسن روحانی طی نامه‌ای به علی لاریجانی اعلام کرد که به‌زودی به صحن علنی خواهد رفت. در این نامه اما حسن روحانی دو عبارت ویژه را ذکر کرده بود که در فضای عمومی به تهدید مجلس از سوی رئیس‌جمهور تعبیر شد؛ اول اینکه روحانی گفته بود این سوال «قانونی» نیست و دوم اینکه به مجلس خواهد آمد تا از حقایق سخن بگوید.

گفت‌وگو

یارمحمدی: لاریجانی از ریعی راضی نبود

علیم یارمحمدی، نماینده مردم زاهدان در مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با «فرهیختگان» در مورد حاشیه‌های هفته اخیر در مجلس و استیضاح وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: «پرورنده استیضاح آقای ریعی مربوط به این چند وقت اخیر نبود. نمایندگان از مدت‌ها قبل در مورد حاشیه‌هایی که حول

وزارت تعاون مطرح می‌شد، پیگیر بودند، اما از آنجایی که این جمع‌بندی وجود داشت که در مقابل تحریم‌های خارجی و فشاری که در ماه‌های اخیر با خروج آمریکا از برجام به دولت وارد شده است، صلاح نیست که مجلس فشار مضاعفی وارد کند، اقدامی برای استیضاح یا سوال انجام نمی‌گرفت.» وی با اشاره به شکالاتی که نمایندگان به مدیریت آقای ریعی وارد می‌دانستند، افزود: «مشکلات به گونه‌ای بودند که هرچه سریع‌تر باید رفع می‌شدند، اما متأسفانه با توجه به تذکرات متعددی که از طرف نمایندگان

مجلس داده شد، اقدامی از سوی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ندیدیم. سوسومندیریت‌های متعدد، لابی‌های مشکل‌ساز در شرکت‌های دولتی مربوط به وزارتخانه و حمایت‌هایی که خود وزارتخانه از شرکت‌های مختلف انجام می‌داد، از جمله اشکالاتی بودند که موجب تردید نمایندگان در مورد کفایت آقای ریعی برای تصدی مسئولیت وزارت تعاون شده بودند.»

یارمحمدی در ادامه گفت: «با همه اینها باز هم نمایندگان قصد پیگیری نداشتند، اساساً نارضایتی‌های عمومی از دولت به جایی رسید که تا حد زیادی نمایندگان از سوسوی موکلان شان در اقصی نقاط کشور تحت فشار قرار گرفتند. وقتی دولت دچار ضعف می‌شود، نارضایتی‌ها باعث می‌شود مردم نارضایتی‌هایشان را به گوش نمایندگان برسانند و انتظار این را داشته باشند که نمایندگان هم مطالبات آنها را بیان کنند و پیگیری‌های لازم را انجام دهند.

همین اتفاق هم افتاد. بالاخره نمایندگان هم تا یک حدی می‌توانند توجیه و مردم را به آرامش دعوت کنند.» وی افزود: «مدیران ارشد و مدیران میانی آقای ریعی و حتی مدیران کل استان‌ها در وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی طبق آمار می‌توانند نمایندگان تهیه کرده بودند، اکثر افرادی بودند که ۳۵ سال خدمت را هم گذرانده بودند. خودتان بهتر از من می‌دانید که نباید از مدیرانی که دارای این نوع از سسنوات خدمت هستند، انتظاری برای خدمت شبانه‌روزی به مردم داشت.»

نماینده زاهدان در مجلس در پایان با اشاره به نظر لاریجانی به‌عنوان رئیس مجلس در خصوص استیضاح ریعی گفت: «چیزی که ما نمایندگان دیدیم این بود که آقای لاریجانی خودش هم انتقادات مطرح شده در مورد آقای ریعی را وارد می‌دانست و به هیچ وجه از مدیریت که آقای ریعی

راضی نبود. به همین دلیل برخلاف رویکردی که در گذشته داشت، به دنبال منصرف کردن نمایندگان نبود. از طرفی سوسومندیریت‌هایی که در وزارت تعاون انجام شده بود، به حدی بود که سوسوی همه اختلاف نظرهای سیاسی، اکثریت نمایندگان مجلس به این نتیجه رسیده بودند که تغییراتی باید در این وزارتخانه انجام گیرد. از همین رو دیدیم که حتی علاوه بر نمایندگان عضو فراسسیون ولایی و مستقلین، اکثر نمایندگان اصلاح‌طلب مجلس که اعضای فراسسیون امید هستند هم موافق این استیضاح بودند و برای تغییرات جدی در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، پای کار آمده بودند. از طرفی اتفاقاتی که در جلسه استیضاح افتاد و شیوه صحبت‌های عجیبی که توسط آقای ریعی مطرح شد، نمایندگان را در مورد ضعف او برای اداره وزارتخانه مهمی مثل تعاون، کار و رفاه اجتماعی مصمم‌تر کرد.»

درنگ

جایگزین‌های اعتدال و توسعه‌ای؟

رئیس‌جمهور و دبیر شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی که سابقه سرپرستی نهاد ریاست جمهوری را هم دارد، دیگر عضو حزب اعتدال و توسعه است که این روزها از او به‌عنوان جایگزین ریعی نام برده می‌شود.

همه افرادی که طی این یکی دو روز از جانب رسانه‌های نزدیک به دولت به‌عنوان جایگزین علی ریعی در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نام برده می‌شوند، همگی به نوعی تأییدکننده شائبه‌های قبلی هستند، البته به جز یک نفر که او هم به نظر می‌رسد شانس بالایی برای انتخاب شدن نداشته باشد.

نوربخش رئیس سازمان تأمین اجتماعی، نپاوندیان معاون اقتصادی

رئیس‌جمهور، تویخت رئیس سازمان برنامه و بودجه، تقوی‌نژاد رئیس فعلی سازمان امور مالیاتی، جلالی رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس و انصاری رئیس سازمان امور اداری و استخدامی

گزینه‌های احتمالی برای جانشینی علی ریعی وزیر سابق تعاون، کار و رفاه اجتماعی هستند

محمد نپاوندیان گزینه دوم است؛ معاون اقتصادی دولت و نزدیک به تیم اعتدال و توسعه‌ای‌ها، کسی که سال‌ها سابقه فعالیت اقتصادی دارد و مدتی است که با حضور در معاونت اقتصادی تأثیرگذاری سابق خود را از دست داده است. گزینه بعدی کسی نیست جز محمدباقر تویخت، رئیس سازمان برنامه و بودجه؛ کسی که گفته شده بود قرار است جای خود را به علی طیب‌نیا بدهد. حالا برخی اخبار می‌گویند ممکن است با رفتن ریعی مسیر حضور دبیر کل حزب اعتدال و توسعه در وزارت کار باز شده باشد؛ اتفاقی که در صورت وقوع پتانسیل سنگینی به حمله کارگزارانی‌های مخالف او خواهد بود. مرتضی بانک، مشاور

سیدکامل تقوی‌نژاد، رئیس فعلی سازمان امور مالیاتی پنجمین گزینه است؛ کسی که هم از حمایت رئیس مجلس و هم از حمایت وزارت بهداشت برخوردار است و ممکن است بتواند به دولت راه پیدا کند. نام نزدیکان علی لاریجانی رئیس مجلس هم در میان گزینه‌های احتمالی به چشم می‌آید. گفته شده کاظم جلالی که پیش از این و در جریان انتخاب اعضای کابینه دوازدهم از وی به‌عنوان یکی از گزینه‌های وزارت کار نام برده شده بود، ممکن است مسیر نه‌چندان دشواری برای رسیدن به وزارت داشته باشد، چرا که رای مجلس را بالفعل در دست دارد و احتمالاً رضی کردن دولت در شرایط سخت و پرجالش کنونی هم کار بسیار دشواری نخواهد بود. دولت امروز نیاز به همراهی ویژه مجلس دارد و گرفتن رای بالا از سوی جایگزین علی ریعی احتمالاً می‌تواند به دولت برای پیشبرد اهدافش به صورت ویژه کمک کند. جمشید انصاری، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان امور اداری و استخدامی تنها گزینه اصلاح‌طلبی است که طی روزهای اخیر از وی به‌عنوان جایگزین علی ریعی نام برده شده؛ کسی که می‌گویند اگر به این وزارتخانه برود، شائبه چالش احزاب درون دولت را منتفی و به تقویت توازن راست و چپ در دولت کمک خواهد کرد.